

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Vtrum matrimonium consummatum in veteri lege fuerit solubile
per libellu[m] repudij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

sed solum matrimonium, quod falso putat esse validum, consummare.

Si copula sit coacta
Dico Secundo: Si ipsa copula etiam esset coacta; vt, si quis coactus contrahere, statim cogereetur consummare, non esset Matrimonium, quamuis ille intenderet Matrimonium consummare. Est ferè consensus DD. Contrarium tenet Paludanus dist. 29. qu. 1. art. 4. Dominicus Soto dubitat. Sed probatur: Quia, si consensus expressus per verba de presenti, non facit Matrimonium, dum est coactus metu graui, neque copula coacta Matrimonium facit: magis enim videtur consentire, qui expressè consentit, quam qui implicite.

Nec obstat, quòd hic non videatur esse metus cadens in constantè virum, qui nullo metu potest impelli in peccatum, ac proinde non videatur matrimonium impediri: nã reuera hic adest metus absolute grauis, quo presente Ecclesia irritat contractum matrimonij. Deinde etsi nõ sit vocandus metus cadens in constantè virum respectu illius copulae, quatenus est illicita; rectè tamen sic vocatur respectu eiusdem, quatenus est expressiua consensus maritalis: nam secundum rectam rationem propter talem metum consentit in matrimonium; quamuis non rectè consentiat in copulam carnalem.

Hæc copula dupliciter consistit.

Dices: Ecclesie leges non obligant in periculo mortis: ergo, cum lex irritans matrimonium metu contractum sit Ecclesiastica, cessabit eius vis in periculo mortis, ac proinde erit matrimonium.

84
Quæ leges Ecclesie in mortis periculo obligent.

Respondeo: Illæ leges cessant in tali periculo, quibus aliquid præcipitur vel vetatur; vt lex ieiunij, lex audiendi sacri. Secus est de legibus irritantibus, hæ enim non cessant ob periculum: vt lex illa, qua irritatur Matrimonium in 3. vel 4. gradu, non cessat ob mortis periculum; vnde non possum contrahere cum consanguinea ad mortem euitandam.

Quid faciet coactus ad copulam.

Petes: Quid faciet ergo, qui morte propofita cogitur contrahere, & mox consummare?

Respondeo: Vel moriendum esse illi: vel certè liberè consentiendum, id est, non ex metu; scilicet ita, vt si esset extra periculum, omnino vellet illam ducere.

D V B I V M X.

Vtrum requiratur consensus parentum, vt matrimonium valide contrahatur?

85
Affirmat Erasmus.

Erasmus in quodam colloquio putat requiri consensum parentum vt matrimonium sit validum. Sequuntur ferè heretici huius temporis.

Contrarium est de fide.

Respondeo, & Dico Primo: Fide tenendum est consensum parentum non esse necessarium, vt matrimonium quoad substantiam sit validum. Est definitum in Concilio Trident. sess. 24. cap. 1. in principio. Probatur Primo: Exemphis Scripturæ. Genes. 26. Esau inuitis parentibus vxores duxit, quas Scriptura semper vxores vocat. Iacob etiam sine consensu parentum vxores duxit, Gen. 36. Probatur Secundo: Ratione. Quia status vitæ, perpetuum vinculum continens, iure naturæ non potest pendere, nisi à consensu eorum qui illum capessunt. Illorum enim est consentire, quorum est onera illius tolerare. Et Confirmatur: Quia consensus parentum non videtur ob aliam causam posse requiri, quam vt maturius & prudentius inear: atqui Matrimonium etiam imprudenter contractum valet.

Aduerte tamen: Ecclesiam huiusmodi matrimonia posse irrita reddere, si id iudicaret expedire, sicut matrimonia sine Parocho & testibus contracta irritauit.

Dico Secundo: Plerumque tamen parentum consensus est necessarius, vt licite & honestè à liberis matrimonium contrahatur. Ratio est: quia liberi iudicio sunt immaturo, ac proinde omnis ratio postulat, vt in re tanta vtantur consilio & directione parentum. Intellige, si animum ad matrimonium habeant. Vide Ambrosium lib. 1. de Abraham cap. vltimo. Argumenta hereticorum hoc tantum probant, non autem matrimonia esse inualida. Sed

86
Hic consensus requiritur, vt licite & honestè contrahatur.

Notandum est: Plerumque non esse peccatum mortiferum, quamuis consilium parentum non sequatur: nisi forte parentis voluntas graui ratione nitatur, & proles non habeant iustam aliquam rationem dissentendi; vt fit plerumque in coniugijs Principum. Vide Nauar. c. 14. n. 15.

Sine coactantes plerumque non peccat mortaliter.

Aduerte tamen: Si filius vel filia contraheret inuito parente, nõ idcirco posse priuari legitima, vel dote; vt docet Couar. 2. parte cap. 3. §. 8. vbi etiam addit quasdam Hispaniæ leges, quæ id permittebant, iure canonico cenferi reuocatas. Statur enim hoc Ius neminem graui metu posse compelli, alioquin irritum esse matrimonium: atqui metus amittenda dotis, vel legitima, est metus grauis: ergo. Non est tamen improbable, in aliquo casu posse illas leges habere locum, non quidem ad compellendum vt contrahas cum certa persona, sed vt non contrahas cum indigna. Vide Sotum dist. 29. qu. 1. art. 4.

Nec priuandi legitima vel dote.

CAPVT V.

De bonis matrimonij, & speciatim de insolubilitate ratione Sacramenti.

Notandum est: Esse tria matrimonij bona, quibus ipsum cohonestetur, & expetendum reddatur: scilicet, *Fidem, Prolem & Sacramentum*: vt docet D. Augustinus tum alibi, tum lib. 1. de Nuptijs cap. 11. & 17. Et Concilium Florentinum in instructione Armenorum. *Sacramentum* spectatur in contractu, & in vinculo insolubili, quatenus representat Christi & Ecclesie coniunctionem. *Fides* autem in vsu matrimonij. *Proles* in fructu. Vnde *Sacramentum* pertinet quasi ad habitum matrimonij; *Fides* ad actum; *Proles* ad effectum, qui per actum producitur.

87
Quæ bona matrimonij quidque operentur.

Dicuntur autem hæc bona excusare Matrimonium: quia si ipsum vinculi coniugale per se spectemus cum oneribus & incommodis, quæ secum adfert, nemini secundum rectam rationem esset expetendum. His autem Bonis, ac ornamentis cohonestatum, redditur dignum, quod secundum rectam rationem possit expeti.

D V B I V M I.

Vtrum matrimonium consummatum in veteri lege fuerit solubile per libellum repudij?

Multi censent Matrimonium consummatum non potuisse solui quoad vinculum per libellum repudij. Ita Bonaventura, Richardus & Domini-

88
Multi.

Dominicus Soto dist. 33. Couar. 2. p. cap. 7. §. 4. num. 4. Liranus in cap. 24. Deuteron. c. & 19. Matthæi. Alphonsus Castro lib. 2. De potestate legis pœnalis cap. 11.

Affirma-
tur.

Sed contrariū est verius. Tenet Scotus dist. 33. quæst. 3. & benè probat. Durandus ibidem q. 3. Palud. ibidem qu. 1. art. 2. Ioannes Maior ibid. qu. 2. Abulensis in cap. 19. Matthæi qu. 49. & 50. Caictanus in eundem locum, & Maldonatus ibidem. Petrus Soto lect. 13. de Matrimonio, Bellarminus & alij.

Lex libelli
Repudij.

Probatur Primò: Nam Deutero. 24. v. 1. præcipitur lex faciendi repudij: *Si acceperit homo uxorem, & non inuenerit gratiam ante oculos eius ob aliquam fedatatem, scribet libellum repudij, & dabit in manus illius, & dimittet eam de domo sua, &c.* quibus verbis significatur non solum permitti, tanquam minus malum ad euitandum maius, sicut permittuntur vsuræ & meretrices; sed licitum esse ob causam, & dissolui: vbi enim est solum permissio, non opus est lege, sed sufficit dissimulatio. Confirmatur: Quia ibidem significatur Repudiatam posse impunè alteri nubere: ergo solutum erat vinculum prioris Matrimonij. Patet Consequentia: Quia nisi fuisset solutum, secundæ nuptiæ fuissent adulterium: vnde lex permisisset continua & assidua adulteria, cum tamen iubeat adulteras lapidari.

Probatur Secundò: Si vinculum non potuisset solui libello repudij, iniquissima fuisset feminariū conditio: nam plurimæ debuissent perpetuò manere cælibes, idque absque sua culpa (non enim potest vna mulier eodem tempore plures viros habere: viri autem nihil incommodi acceperunt, etsi suo vitio illas repudiasent: nam poterant plures vxores habere. Vnde hæc concessio repudij contra naturalem æquitatem fuisset.

Probatur Tertio: Leuitici 21. prohibetur Sacerdoti, ne ducat viduam, vel repudiatam, vel meretricem, sed solum virginem: ergo alijs licebat ducere repudiatam, sicut licebat ducere viduam & meretricem: ergo vinculum prioris matrimonij erat solutum.

Probatur Quarto: Repudiata à priore marito, non poterat post repudiū factū à secundo marito, vel post eius mortem, redire ad priorem; vt patet Deuter. 24. Atqui, si vinculum cum priore marito non fuisset solutum, non debuisset prohiberi redire, sed laudabile fuisset vt priori recõciliaretur; sicuti fit in noua lege, & ratio naturalis dicitur.

Probatur Quintò: Non minus facile fuit Deo dispensare in repudio, atque in polygama, cum supremam in omniū corpora & animas habeat potestatem: vnde sicut habenti vxorem, potuit dare potestatem corporis sui, ita vt eam posset etiam in secundam vxorem cõferre, manente nihilominus priore vinculo; ita potuit prius vinculum dissoluere, reddita vtriq; sui corporis, quam vterque in alterum transfulerat, potestate.

Sed cõtrà: Obijcitur Primò: Malachiæ 2. v. 16. dicitur, *Qui vxorem dimiserit, iniquitas operiet vestimentum ipsius: ergo non licebat dimittere.* Respondet, Solum dicitur peccare eum, qui ex odio vel sine causa legitima vxorẽ dimittit, vt multi tunc temporis faciebant: videntes enim mulieres alienigenas vxoribus suis pulchriores, repudiabant suas, quæ erant Iudeæ, & accipiebant alienigenas: hoc reprehendit Propheta.

Dices Secundò: Matt. 19. v. 8. Dicit Christus

Moysem permisisse libellum repudij ob duritiem cordis ipsorum: ergo solum erat dissimulatio cū impunitate.

Respondeo: Duritiem cordis fuisse causam, cur libellus repudij permitteretur; permissus tamen fuit ex auctoritate & dispensatione: sicut interdum bonus Princeps ob rebelles subditorum ingenium mitigat legum rigorem. Adde hanc permissionem repudij non caruisse mysterio; significabat enim repudiandam Synagogam, & Ecclesiam ex Gentibus in sponsam Christo esse coaptandam. Vnde Dominus Genes. 21. præcepit Abrahamæ vt repudiaret Agar.

Dices Tertio: D. Augustinus lib. De bono coniugali. c. 18. sic ait: *Itaque sicut duobus pluribus se seruire, sic à viro viuo transire in alterius coniugium, nec tunc licet, nec nunc licet, nec vnquam licebit: ergo vinculum non fuit solutum.*

Respondeo: Augustinus non loquitur de vxore repudiata; hæc enim non transit à viro suo, cum deserit habere virum: sed loquitur de non repudiata. Colligitur ex ratione coniuncta: nam dicit, non licet apostatare à Deo, & transire ad cultū aliorum Deorum: hoc enim idcirco non licet, quia Deus non à suo cultu non repellit.

DVBIVM II.

Verum Gentibus fuerit tunc temporis permissum repudium?

Respondeo: Valdè credibile est Gētibus fuisse permissum repudiū, præsertim ex quo tempore id Iudæis permissum fuit. Iudæis autem fortasse id captum concedi, quando Deus præcepit Abrahamæ repudiū Agar, Gen. 21. Videtur hic vsus inter Gentes fuisse satis frequens, vt patet ex historia Esther c. 1. vbi Assuerus Rex Persarum atque Medorum repudiavit Reginam Vasthi. Apud Romanos vsque ad annum quingentesimum vigesimum vrbs cõditæ nullum intercessit repudium inter virū & vxorẽ, teste Valerio Maximo lib. 2. de Viris Illustribus. Primus autem fuit Spurius Carbilus qui vxorẽ sterilitatis causâ repudiavit; qui tamen ideò reprehensione non caruit, vt idem Valerius ait. Aristoteles 7. Polytorum docet indecnes esse vt vir vxorem etiam sterilem dimittat. Quod signum est, id esse aliquo modo contra naturæ legem, neque sine dispensatione Dei licitum.

Petes: Quæ fuerint olim causæ repudij?

Respondeo: Quidam Rabini putant solum adulterium fuisse causam iustam repudij. Sed contra: Quamuis apud alias gentes adulterium vxoris fuerit legitima causa; tamen apud Iudæos non videtur fuisse hæc causa vsitata. Nam si adulteriū mulieris erat publicum, ipsa lapidabatur, vt præcipitur Leuitici 20. v. 10. Si autè occultum erat, sed viro suspectum, cogebatur bibere aquas Zelotypiæ, Numerorum 5. Alij dicunt causam fuisse sterilitatem, veneficium, lepram, & mores incorrigibiles: quæ sententia videtur vera.

DVBIVM III.

Verum adhuc apud Iudæos & Gentiles repudium sit permissum?

Respondeo: Neque apud Iudæos, neque apud Gentiles nunc permissum esse repudium: & Negatur. si fiat, non solum vinculum Matrimonij. Ratio est: quia

2. Obiectio ex Matth. 19. v. 8.

3. Obiectio ex D. Augustino.

90 Repudium Gentium.

Repudium Romano- rum.

91 Causæ repudij.

92 Negatur.

89 1. Obiectio ex Malachiæ 2.